

רשימת הבקרה של מר וארגס ליצירתה של תרבות חשיבה בכיתה

1. זהו את אותם דברים שאתם כבר מבצעים בכיתה היום, הנוגעים באחד מששת ממדי החשיבה או בכלם ובנו עליהם, תוך שימוש בארבעת הכוחות התרבותיים.

רוב המורים כבר מתייחסים אל חלק מששת הממדים במהלך הוראתם. לדוגמה, ייתכן שאתם כבר מלמדים לשם העברה בעזרת עידוד התלמידים לחפש קשרים בין-תחומיים. שאלו, אם כן, את עצמכם מה תוכלו לעשות כדי להסביר בצורה מפורשת יותר את מטרת ההעברה ואת השיטות הקשורות בה. כיצד תוכלו לתת לתלמידים עוד משוב אינפורמטיבי על העברות של ידע שהם כבר מבצעים? מה עוד תוכלו לעשות כדי להעסיק את התלמידים בפעילויות אינטראקטיביות סביב קישור ידע בתחום אחד להקשרים בתחומים אחרים?

2. למדו תוך כדי עבודתכם. התנסו בהנחלת ממדי החשיבה, כל אחד בנפרד, בזה אחר זה, והיו רגישים להשלכות הטבעיות שיש למימד שאתם עובדים עליו עתה על הממדים האחרים.

התמקדות בממד חשיבה אחד תכלול באופן טבעי היבטים של הממדים האחרים. לדוגמה, נניח שאתם רוצים לטפח את הרוח האסטרטגית בתלמידים. אתם מחליטים ללמד אותם לחשוב באופן אסטרטגי, אולי לאמץ אסטרטגיה לפתרון בעיות. תוך כדי תהליך זה אתם מוצאים עצמכם משתמשים במונחי מפתח של שפת החשיבה, כמו נימוקים או הערכה. יכול לקרות שכאשר תלמידים ישתמשו באסטרטגיה שלמדו זה עתה, תבחינו שהם מתחילים להתרשל במקצת בחשיבתם. תזכירו להם אז שעליהם להיות מנהלי מחשבות טובים וטראו להם מספר שיטות כיצד לפקח על חשיבתם תוך כדי עבודתם. סוג זה של קישוריות בין-ממדית מתרחש באופן טבעי ומשקף את האופי האינטגרטיבי של החשיבה. הבחנה כיצד הממדים השונים של החשיבה משתלבים זה בזה יכולה גם לסייע לכם במציאת נקודות מוצא טובות להפניית תשומת לב מיוחדת לממד חדש.

3. התחילו בקטן, חשבו בגדול.

יזמות גדולות נכשלות לעתים קרובות בגלל ציפיות בלתי מציאותיות. בחרו להתמקד בממד חשיבה התואם יפה את מטרות ההוראה האחרות שלכם, ותכננו כיצד לשלב אותו במסגרת קדמה של שיעורים. יחד עם זאת, הכירו בכך שהרעיון של תרבות חשיבה הוא רעיון גדול וסוחף: אם תמשיכו להקדיש לו תשומת לב, ההוראה שלכם והכיתה שלכם ישתנו ללא הכר, בסופו של דבר. התחילו ביעדים הניתנים לניהול, אבל היו מוכנים להרחיב את מאמצים ברגע שתתגלנה אפשרויות חדשות.

4. נסחו בצורה מפורשת עם התלמידים את הדבר שאתם מנסים לעשות: הפכו את השינוי התרבותי למאמץ משותף.

לגבי כל ממד חשיבה שאתם מציגים בפני הכיתה — הסבירו בצורה פשוטה מה אתם מנסים לעשות ומדוע אתם מנסים לעשות זאת. לדוגמה, כאשר אתם מתמקדים בניהול מחשבות, הסבירו לתלמידים מהו ניהול מחשבות, מדוע הוא חלק חשוב של חשיבה טובה, ומה אתם מנסים ללמד אותם כאן. בקשו, בכל עת אפשרית, את עזרת התלמידים במציאת הזדמנויות מתאימות להשתמש בממד חשיבה כלשהו. למשל, לאחר שהסברתם את מטרת ניהול המחשבות, עודדו את התלמידים לחפש אחר הזדמנויות להפעלת ניהול מחשבות בכיתה, ובקשו מהם להפנות את תשומת לבכם לכך.

5. עבדו עם עמיתים, בכל הזדמנות אפשרית.

קשה מאוד לעבוד לבד, ללא תרומה ותמיכה של אחרים. מצאו עמיתים בבית-הספר שיהיו שותפים להתלהבותכם באשר ליצירת תרבות חשיבה, ועבדו ביחד אתם. אם אפשר, תכננו תוך שיתוף פעולה שיעורים או יחידות לימוד. אם שיתוף פעולה צמוד כזה אינו אפשרי, שתפו אחרים במה שכבר עשיתם ובקשו מהם עצה ומשוב. עבודה עם אחרים לא רק תעזור לכם במאמצים בכיתתכם, היא גם תעזור בהנהגת תרבות חשיבה בית-ספרית כוללת.

6. נסו להשתמש בממדי החשיבה כגשרים החוצים מקצועות לימוד שונים.

לאלה מכם המלמדים יותר ממקצוע אחד — שאפו לחשוף את ממדי החשיבה במקצועות שונים בו-זמנית. לדוגמה, אם אתם מתמקדים בשפת החשיבה במדעי החברה, הקפידו לחשוף את שפת החשיבה גם בשיעורי המדע. לאלה מכם שמלמדים מקצוע אחד בלבד — עודדו עמיתים לשים לב לממד החשיבה שאתם עובדים עליו, כך שהממד

יתפקד כנקודת קישור בין המקצועות השונים של תוכנית הלימודים. לדוגמה, אם אתם מלמדים מתמטיקה ומחליטים להקדיש תשומת לב לניהול מחשבות, בקשו ממורה למקצוע אחר (לשון, למשל) להדגיש ניהול מחשבות גם בשיעורו.

7. היו החלטיים: אל תחששו לקפוץ למים ולהתנסות בפעילות המרוכזת בחשיבה, גם אם אתם מרגישים חוסר ודאות ביחס למה שעליכם לעשות בדיוק.

אל תרגישו שעליכם להיות מומחים להוראת חשיבה לפני שאתם מתחילים בכך! אם רעיונות אלה נראים לכם מופשטים, זה כנראה משום שלא רכשתם עדיין ניסיון מעשי בהפעלתם. הדרך היחידה להשיג ניסיון כזה היא לקפוץ פנימה ולנסות לעשות משהו בכיתתכם. היו הרפתקנים! בחרו בממד חשיבה הנראה לכם ותכננו שיעור סביבו. שום דבר אינו יכול להיכשל, ורבים הסיכויים שתגלו, מרגע שהתחלתם להקדיש להם תשומת לב, שלששת הממדים יש תנופה משל עצמם. הכירו בכך שמידה מסוימת של אי-ודאות היא בלתי נמנעת, וצפו ללמוד עוד תוך כדי התקדמותכם.